

EKONOMIKA RESURSA

Kuzmić, Valentina

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:145:996714>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-10**

Repository / Repozitorij:

[EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku
Preddiplomski stručni studij Računovodstvo

Valentina Kuzmić

EKONOMIKA RESURSA

Završni rad

Osijek, 2022.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Ekonomski fakultet u Osijeku
Preddiplomski stručni studij Računovodstvo

Valentina Kuzmić

EKONOMIKA RESURSA

Završni rad

Kolegij: Ekonomika poduzeća

JMGAB: 00102241962

e-mail: tina.kuzmi1998@gmail.com

Mentor: Izv.prof.dr.sc. Ivan Kristek

Osijek, 2022.

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Faculty of Economics in Osijek
Undergraduate Professional Study of Accounting

Valentina Kuzmić

RESOURCE ECONOMICS

Undergraduate paper

Osijek, 2022.

IZJAVA

O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI, PRAVU PRIJENOSA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA, SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je završni (navesti vrstu rada: završni / diplomski / specijalistički / doktorski) rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da je Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom *Creative Commons Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska*.
3. Kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15).
4. Izjavljujem da sam autor/autorica predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta/studentice: Valentina Kuzmić

JMBAG: 00102241962

OIB: 47847910682

e-mail za kontakt: tina.kuzmi1998@gmail.com

Naziv studija: Preddiplomski stručni studij Računovodstvo

Naslov rada: Ekonomika resursa

Mentor/mentorica rada: Izv.prof.dr.sc. Ivan Kristek

U Osijeku, 2022. godine

Potpis Valentina Kuzmić

EKONOMIKA RESURSA

SAŽETAK

Poslovni procesi u poduzeću obuhvaćaju inpute koji se kroz odvijanje poslovnih procesa pretvaraju u outpute. Outputi koji se dobiju iz poslovnog procesa su proizvodi koji se potom plasiraju na tržište i prodaju ciljnim potrošačima. Inputi su resursi koji su potrebni poduzeću za obavljanje poslovnih aktivnosti i provođenje proizvodnog procesa. Resursi koje poduzeće koristi u poslovanju najčešće se dijele na zemlju, rad i kapital. Poduzeća, kako bi poslovala uspješno i dugoročno ostvarila rast moraju naučiti kako uspješno upravljati resursima koji su im potrebni u poslovanju. Ovisno o tome koliko je poduzeće uspješno u upravljanju resursima isto ostvaruje uspjeh, tj. neuspjeh na tržištu. S obzirom na važnost upravljanja resursima za uspjeh u poslovanju razvila se grana ekonomije koja se zove ekonomika resursa. Ekonomika resursa bavi se pitanjima koja obuhvaćaju upravljanje resursima koji su potrebni poduzeća za obavljanje svakodnevnih poslovnih procesa i aktivnosti naziva se ekonomika resursa. Upravo zbog toga što uspjeh poduzeća uvelike ovisi o tome koliko poduzeće uspješno racionalizira radne resurse i upravlja radnim resursima ovo područje ekonomije ne smije se zanemariti. Ona poduzeća koja se posvete proučavanju i upoznavanju s različitim resursima koji su im potrebni i bez kojih se poslovni procesi ne mogu odvijati ostvaruju konkurentsku prednost na tržištu i brže razvijaju svoje poslovanje od poduzeća koja ne razumiju važnost ekonomike resursa i ne primjenjuju ekonomiku resursa u svakodnevnom poslovanju.

Ključne riječi: resursi, poduzeće, ekonomika resursa

RESOURCE ECONOMICS

ABSTRACT

Business processes in the company include inputs that are transformed into outputs through the course of business processes. Outputs obtained from the business process are products that are then placed on the market and sold to target consumers. Inputs are resources that a company needs to conduct business activities and carry out the production process. The resources that a company uses in business are most often divided into land, labor and capital. In order to operate successfully and achieve long-term growth, companies must learn how to successfully manage the resources they need in business. Depending on how successful the company is in resource management, it also achieves success, ie failure in the market. Given the importance of resource management for business success, a branch of the economy called resource economics has developed. Resource economics deals with issues that involve managing the resources needed by companies to perform day-to-day business processes and activities called resource economics. Precisely because the success of a company largely depends on how successfully the company rationalizes its workforce and manages its workforce, this area of the economy must not be neglected. Companies that dedicate themselves to studying and getting acquainted with various resources that they need and without which business processes cannot take place gain a competitive advantage in the market and develop their business faster than companies that do not understand the importance of resource economics and apply resource economics in everyday business.

Key words: resources, enterprise, resource economics

SADRŽAJ

1. Uvod	1
2. Ekonomika poduzeća.....	2
2.1. Pojmovno određenje ekonomike poduzeća	2
2.2. Obilježja ekonomike poduzeća.....	4
2.3. Pojmovno određenje poduzetništva	5
2.4. Poduzeće i priroda poduzeća	6
3. Ekonomika resursa	10
3.1. Resursi poduzeća	10
3.1.1. Prirodni resursi.....	11
3.1.2. Financijski resursi	12
3.1.3. Ljudski resursi	13
3.2. Pojam i vrste rada	14
3.3. Proučavanje rada.....	15
3.4. Pojam i vrste predmeta rada	16
3.5. Vrednovanje i plaćanje rada	18
3.6. Radne norme.....	19
3.7. Informacija kao ekonomski resurs	20
4. Zaključak.....	22
Literatura.....	23
Popis slika	24

1. Uvod

Voditi uspješno poduzeće znači uspješno savladati upravljanje resursima koji su potrebni za obavljanje poslovnih aktivnosti. Grana ekonomije koja se bavi proučavanjem resursa i uspješnim upravljanjem resursa naziva se ekonomika resursa. Ujedno, ekonomika resursa predmet je ovog završnog rada. Ekonomika resursa važna je zato što poduzeća, kako bi mogla uspješno poslovati na tržištu i ostvarila uvjete potrebne za rast i razvoj, moraju znati koji resursi su im važni u poslovanju te kako upravljati istima. Cilj rada je objasniti način primjenjivanja ekonomike resursa u poslovanju poduzeća. To će se postići kroz definiranje resursa poduzeća i objašnjavanje načina funkcioniranja, tj. primjene rada u poduzeću.

Literatura koja će se koristiti u pisanju rada su stručne knjige i znanstveni članci koji se bave ekonomikom resursa, a literatura će se prikupiti u knjižnici Ekonomskog fakulteta u Osijeku, Gradskoj i sveučilišnoj knjižnici Osijek te internetu na znanstvenim portalima. Znanstvene metode koje će se koristiti u završnom radu su: metoda indukcije, metoda dedukcije, metoda analize, metoda sinteze i metoda deskripcije.

Rad će se podijeliti u četiri dijela kako slijedi: uvod, ekonomika poduzeća, ekonomika resursa i zaključak. Uvod obuhvaća predmet rada, cilj rada, znanstvene metode koje će se kori

stiti u radu i strukturu rada. U drugom dijelu pod nazivom „Ekonomika poduzeća“ definirat će se ekonomika poduzeća, navest će se obilježja ekonomike poduzeća, definirat će se poduzetništvo i poduzeće te će se objasniti priroda poduzeća. U trećem dijelu pod nazivom „Ekonomika resursa“ navest će se i objasniti resursi poduzeća s naglaskom na ljudske resurse, prirodne resurse i financijske resursa, definirat će se rad i navest će se vrste rada, objasnit će se važnost proučavanja rada, definirat će se i navesti vrste predmeta rada, objasnit će se važnost i princip plaćanja rada, objasnit će se što su radne norme i ukazat će se važnost informacije kao ekonomskog resursa u poslovanju poduzeća. Na kraju rada napravit će se zaključak u kojem će se iznijeti zaključci vezani za temu rada.

2. Ekonomika poduzeća

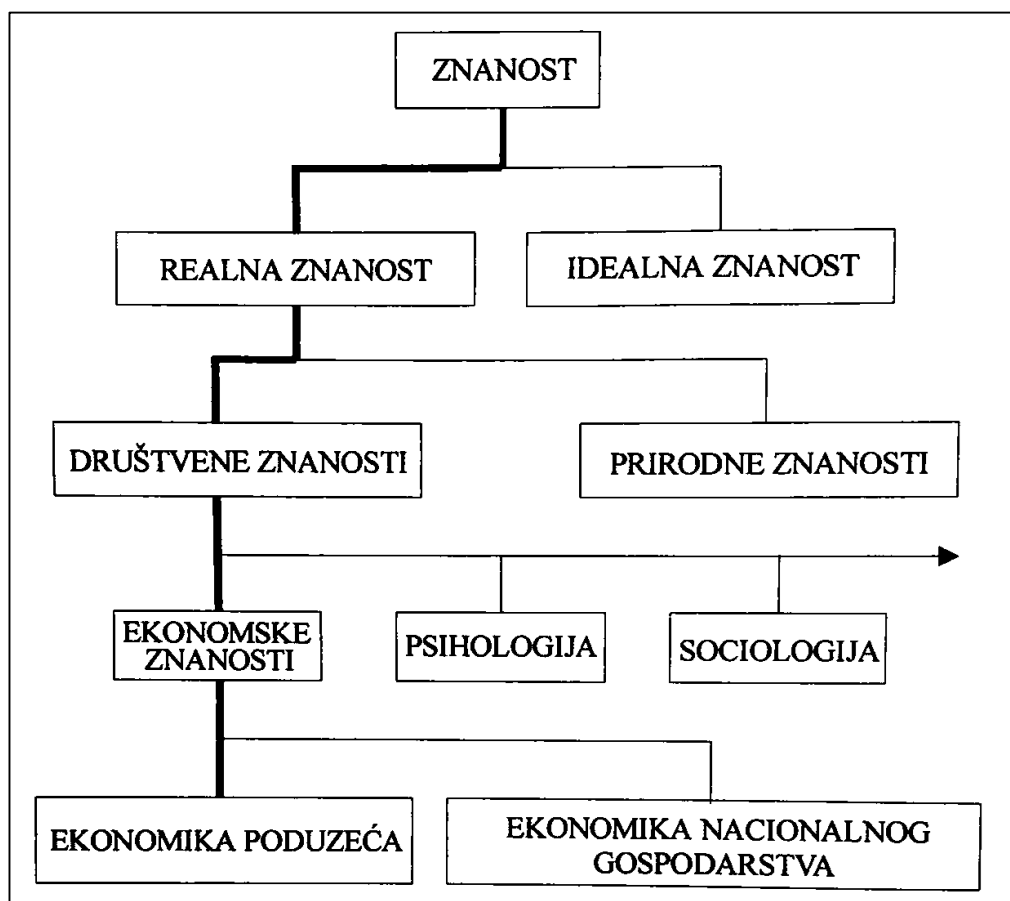
Većina proizvodnje u svijetu odvija se u poduzećima, a kako bi proizvodnja bila uspješna te donijela dobit poduzeću i korist potrošačima istu treba kontinuirano pratiti, proučavati i analizirati. U sljedećim poglavljima pojmovno će se definirati ekonomika poduzeća, navest će se obilježja ekonomike poduzeća, pojmovno će se odrediti poduzetništvo i poduzeće te objasniti priroda poduzeća.

2.1. Pojmovno određenje ekonomike poduzeća

Ekonomika bavi se proučavanjem kako na racionalni način koristiti ograničene resurse koji su potrebni ljudima za zadovoljavanje vlastitih potreba i želja. To potvrđuje Ferenčak (1993:103) koji ekonomiju definira kao „mehanizam koji alocira ograničene resurse nastojeći ih upotrijebiti na najkompetitivniji način“. Resursi koji se svakodnevno koriste, a uključuju rad, kapital i zemlju, moraju se proučavati kako bi poduzeća znala kako uspješno gospodariti istima. Grana ekonomije koja se bavi proučavanjem kako uspješno gospodariti poduzećem, što uključuje i gospodarenje resursima je ekonomika poduzeća. „Ekonomika poduzeća jedna je od ključnih mikroekonomskih znanosti koja proučava gospodarenje na razini poduzeća kao temeljne jedinice nacionalnog gospodarstva“ (Karić i Lacković, 2003:02).

Kroz ekonomiku poduzeća proučava se koliko je učinkovita proizvodnja pojedinog poduzeća. „Ekonomika poduzeća je znanstvena disciplina, kojoj je cilj istraživanje i otkrivanje kauzalnih sveza koje određuju poduzeće, odnosno procese koji se u njemu odvijaju. Kao samostalna ekonomska disciplina (mikroekonomika) ona se bavi poduzećima kao najmanjim gospodarskim jedinicama“ (Rukavina i Mujić, 1998:02).

Ekonomika poduzeća izuzetno je važna zato što se ista bavi pitanjima koja su vezana za poslovno odlučivanje u poduzeću što direktno utječe na uspjeh u poslovanju poduzeća. Mjesto koje ekonomika poduzeća zauzima u znanosti i ekonomskim znanostima prikazat će se na slici 1.

Slika 1. Mjesto ekonomike poduzeća u znanosti i ekonomskim znanostima

Izvor: izrada autora prema Rukavina i Mujić, 1998:01; Mandl, 1985:08

Kao što je vidljivo na slici 1. ekonomika poduzeća ubraja se u društvenu znanost, točnije ona je jedna od ekonomskih znanosti.

Ekonomika poduzeća dijeli se na (Karić i Lacković, 2003:02):

- Opće ekonomike poduzeća – bave se pitanjima gospodarenja u poduzeću koja su zajednička svim poduzećima neovisno o vrsti poduzeća.
- Posebne ekonomike poduzeća – dijele se po različitim kriterijima, a najčešći kriterij je po djelatnosti kojom se poduzeće bavi.

Iz prethodne podjele vidljivo je da se opće ekonomike poduzeća bave pitanjima koja se odnose na upravljanje u svim poduzećima neovisno o djelatnosti poduzeća, a posebne ekonomike poduzeća bave se pitanjima koja se odnose na upravljanje u poduzećima ovisno o njihovoj djelatnosti.

2.2. Obilježja ekonomike poduzeća

Kroz ekonomiku poduzeća promatra se na koji način se gospodari poduzećem, tj. kako poduzeće funkcionira. Cilj ekonomike poduzeća je uvidjeti i razumjeti kako se gospodari poduzećem te na temelju tih saznanja razviti i unaprijediti načine na koje se gospodari poduzećem.

Ciljevi ekonomike poduzeća su (Rukavina i Mujić, 1998:02):

- Kognitivni – kroz teoriju objasniti radne fenomene.
- Deskriptivni – kroz opisivanje i kopiranje događaja u poduzeću odrediti uzročno-posljedične odnose.
- Praktični – praktično riješiti probleme i svladati prirodu poslovnih događaja.

Prethodno navedeno ukazuje na to da se kroz ekonomiku poduzeća želi razumjeti i objasniti odnos između prethodnih i trenutnih događanja u poduzeću te se želi spoznati kako poduzeće dolazi do poslovnih rezultata.

Ekonomika poduzeća bavi se pronalaskom odgovora na pitanja koja su vezana za funkcioniranje poduzeća, a ključna pitanja na koja ekonomika poduzeća treba odgovoriti su (Karić i Lacković, 2003:03):

1. Što proizvoditi (predmet poslovanja),
2. Koliko proizvoditi (opseg proizvodnje),
3. Kako proizvoditi (kojim metodama proizvodnje),
4. Kako raspodijeliti ostvarene rezultate,
5. Gdje i kada nabaviti,
6. Gdje i kada prodati.

Iz prethodno navedenih pitanja na koja ekonomika poduzeća treba dati odgovor vidljivo je da se ekonomika poduzeća bavi pitanjima koja se odnose na sve proizvodne aktivnosti i cjelokupni proizvodni proces, od donošenja odluke što poduzeće može i treba proizvoditi pa sve do donošenja odluke o tome gdje i kada poduzeće svoje proizvode treba prodati. To samo ukazuje na značaj koji ekonomika poduzeća ima na cjelokupno poslovanje poduzeća.

„U središtu proučavanja ekonomike poduzeća je proces proizvodnje, to jest skup aktivnosti kojima se dobra i usluge manje vrijednosti (resursi) pretvaraju u dobra i usluge veće vrijednosti (proizvodi i drugi učinci)“ (Karić i Lacković, 2003:03). s obzirom na to da je proces proizvodnje najvažniji proces u poduzeću te da o uspjehu istoga ovisi cjelokupno poslovanje i budućnost poslovanja poduzeća ekonomika poduzeća uvelike doprinosi tijeku i razvoju procesa proizvodnje.

2.3. Pojmovno određenje poduzetništva

Škrtić i Mikić (2011:02) poduzetništvo definiraju kao „proces potican inicijativom koja u sebi nudi inovativnost i nikad se ne miri s postojećim stanjem“, a Hisrich, Peters i Shepherd (2011:08) poduzetništvo definiraju kao „proces stvaranja nečeg novog pod pretpostavkom rizika i nagrade“. Kroz poduzetništvo se potiče stvaranje i realizacija inovativnih, kreativnih ideja koje imaju za cilj donijeti promjene u društvu i svijetu.

Rukavina i Mujić (1998:16) ističu su da se moderno poduzetništvo temelji na načelu da sve što je danas dobro nije dobro i sutra. Time zapravo žele ukazati na važnost poduzetništva kao pokretača napretka, društva i općenito gospodarskog razvoja i napomenuti da poduzetništvo nije samo sredstvo kojim pojedinci stječu prihode.

Karić (2006:49) ističe da je poduzetništvo usmjereno na donošenje promjena usmjerenih na proizvodnju i poslovanje te na inovacije. Opće poznata stvar je da promjene sa sobom nose određenu dozu šoka za sve na koje se iste odnose te da je potrebno određeno vrijeme da se ljudi prilagode na promjene. „Pojava poduzetništva predstavlja psihološki, tehnološki, ekonomski i kulturni šok. Bez obzira na uzroke pojave, posljedice poduzetništva su najviše ekonomske naravi“ (Rukavina i Mujić, 1998:16). Praksa je do sada pokazala da većina promjena do kojih dolazi kroz poduzetništvo, tj. poduzetničke poduhvate, dugoročno unaprjeđuju živote ljudi i doprinosi kvaliteti života ljudi.

Škrtić i Mikić (2011:02) koje navode da je cilj suvremenog poduzetništva „razviti poduzetničku klimu koju prije svega obilježava orijentacija na individualnu inicijativu, kreativnost i inovacije, kao i stvaralačku atmosferu usmjerenu na prevladavanje postojećeg i stvaranje novoga, drugačijeg i humanijeg društva“. Danas se teži tome da se što više ljudi potakne na ulazak u poduzetništvo

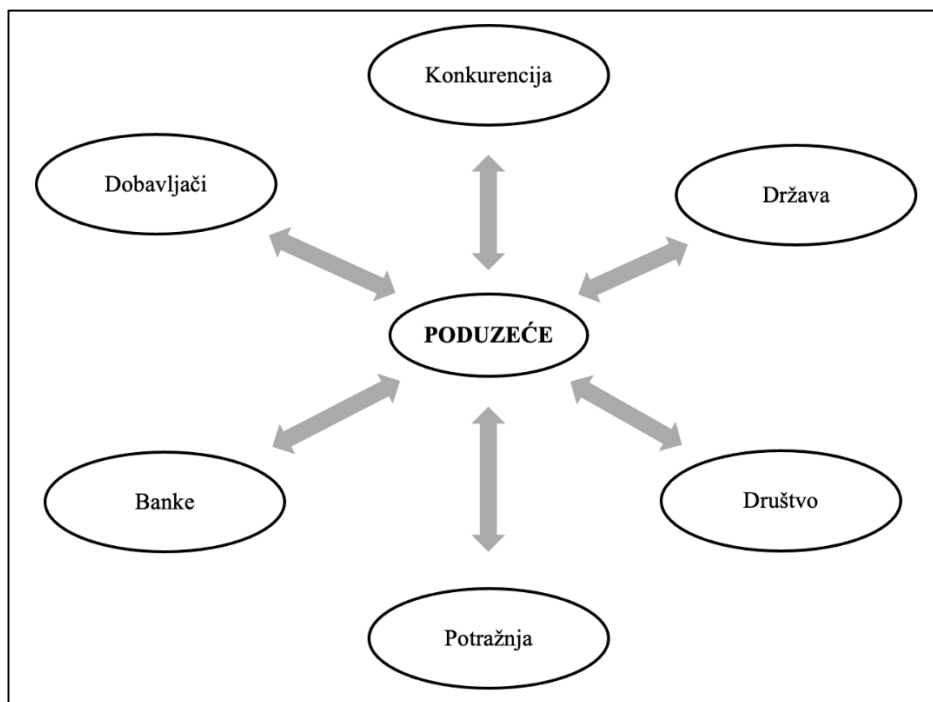
zato što do napretka i razvoja svijeta dolazi kroz poduzetničke poduhvate, tj. kroz oživljavanje poduzetničkih ideja/vizija poduzetnika.

2.4. Poduzeće i priroda poduzeća

Poduzeća su složeni sustavi koji posluju, razvijaju se i prestaju s poslovanjem ovisno o tome koliko su uspješna u upravljanju poslovnim aktivnostima, nastupu i komunikaciji s tržištem te koliko uspješno realiziraju ciljeve u poslovanju. Rukavina i Mujić (1998:05) poduzeće definiraju kao organiziranu gospodarsku jedinicu u čijem se okviru obavlja određena gospodarska djelatnost. Svaki sudionik u radu poduzeća ima određenu odgovornost, a svi rezultati koji se postignu u poduzeću su mjerljivi.

Karić (2006:50) navodi da je poduzeće „opći pojam koji u ekonomici obuhvaća sve oblike poslovnih organizacija koje su glavni subjekti ekonomskog života u uvjetima slobodnog tržišnog gospodarstva“. Cilj svakog poduzeća je ostvariti poslovne ciljeve. „Osnovni cilj poslovanja poduzeća ostvaruje se realizacijom postavljenih ciljeva usmjerenih k realizaciji efikasne i efektivne transformacije proizvodnih faktora, odnosno inputa poslovnog procesa poduzeća, s jedne strane, u gotove proizvode i usluge, odnosno outpute poslovnog procesa poduzeća, s druge strane“ (Jurina, Morović i Santini, 2006:187).

Poduzeće ne može funkcionirati ni poslovati bez okruženja. Točnije, poduzeća su svakodnevno u interakciji sa okruženjem. To potvrđuju Jurina, Morović i Santini (2006:86) koji navode da poduzeće tržište i okruženje u kojem poduzeće posluje nisu statičnu već su izrazito dinamički i skloni čestim promjenama što znači da poduzeće kontinuirano mora prilagođavati svoje poslovanje i poslovne aktivnosti stanju na tržištu i čimbenicima koji se nalaze u njegovom okruženju. Sudionici u interakciji s poduzeće prikazat će se na slici 2.

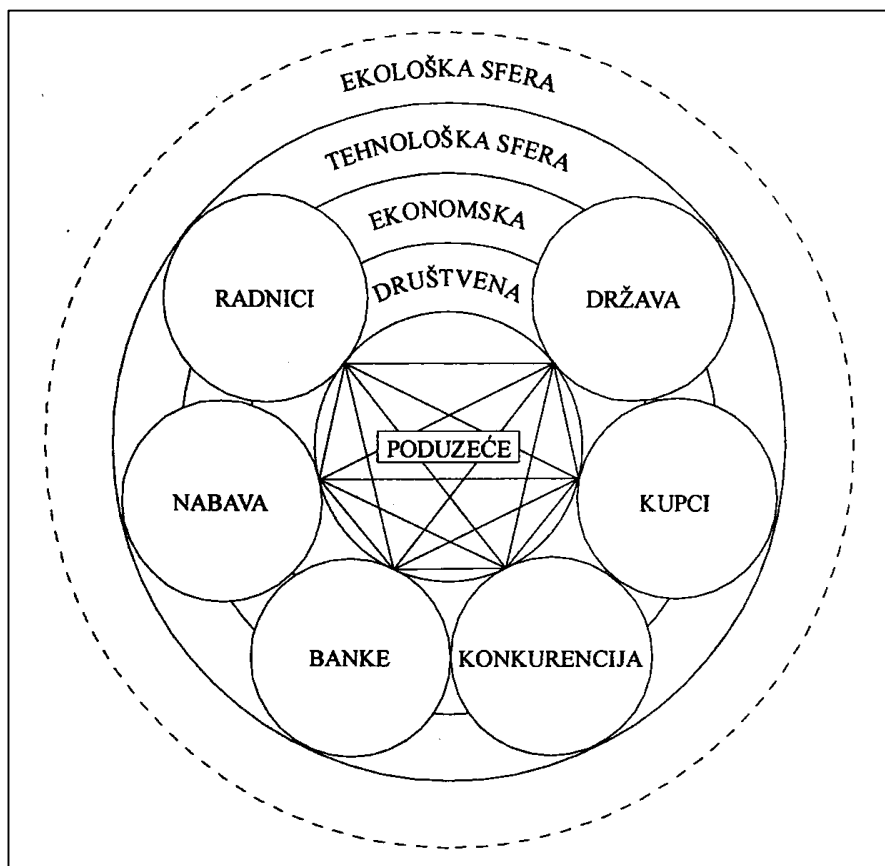

Slika 2. Interakcija između poduzeća i okruženja

Izvor: izrada autora prema Rukavina i Mujić, 1998:05

Na slici 2. vidljivo je da poduzeće ostvaruje interakciju s izravnom i neizravnom konkurencijom na tržištu, državom koja kroz gospodarsku politiku i gospodarske mjere utječe na poslovanje poduzeća, društvom u kojem se nalaze ciljni potrošači poduzeća, potražnjom na tržištu, bankama koje pomažu poduzeću u osiguravanju kapitala potrebnog za poslovanje te dobavljača.

Nadalje, važno je pokazati i objasniti odnos između poduzeća i okruženja. Odnos okruženja i poduzeća prikazat će se na Slika 3.

Slika 3. Odnos okruženja i poduzeća

Izvor: izrada autora prema Rukavina i Mujić, 1998:06; Brede, 1989:51

Na slici 3. vidljivo je da je odnos koji poduzeće ostvaruje s okruženjem složen i višedimenzionalan. Ekološka sfera obuhvaća, na primjer, klimu i infrastrukturu. Tehnološka sfera odnosi se na tehnološke inovacije i tehnološki napredak koji se implementiraju i koriste u poslovanju. Ekonomsko okruženje odnosi se na, na primjer, kupovnu moć, visinu plaće i inflaciju u državi. Društveno okruženje odnosi se na, na primjer, stupanj obrazovanja ljudi, slojeve društva, gospodarski sustav države, zakon ponude i potražnje, itd.

Svako poduzeće specijalizira se za proizvodnju određenih proizvoda i/ili pružanje određenih usluga. Razlog zašto se proizvodnja odvija u poduzećima je taj što se kroz poduzeća mogu proizvesti različite količine proizvoda, tj. mogu se proizvoditi manje količine proizvoda ili proizvodnja može biti masovna, pribaviti značajna sredstva potrebna za obavljanje poslovnih aktivnosti, tj. proizvodnju te se zahvaljujući stručnim osobama zaposlenim u poduzeću mogu

promatrati svi koraci u procesu proizvodnje. „Poduzeća su specijalizirane organizacije posvećene upravljanju procesom proizvodnje. Proizvodnja se organizira u poduzećima zato što su učinkovitost obično zahtijeva proizvodnju velikih razmjera, namicanje značajnih financijskih sredstava i pažljivo upravljanje i nadgledanje tekućih aktivnosti“ (Samuelson i Nordhaus, 2011:118).

Kako bi proizvodnja u poduzeću bila učinkovita potrebno je osigurati specijalizirane strojeve i zaposliti stručne osobe koje barataju znanjima i vještinama potrebnim za obavljanje različitih poslovnih aktivnosti. Također, kako bi proizvodnja poduzeća bila učinkovita isto treba imati dovoljno sredstava koja su dostatna za kontinuirano vođenje i odvijanje poslovnih aktivnosti. Do sredstava poduzeća dolaze tako što uzimaju postotak od zarade i isti ulažu u poslovanje ili putem financiranja na financijskim tržištima. Nadalje, poduzeća su uspješna u proizvodnji zato što ista mogu kontinuirano pratiti operacije u proizvodnom procesu, tj. mogu upravljati i koordinirati cjelokupnim proizvodnim procesom. To je jako važno zato što tijekom proizvodnog procesa može doći do različitih problema i komplikacija, a kako bi se nastali problemi što brže i uspješnije riješili potrebno je stalno nadgledati proizvodni proces i pravovremeno reagirati kada dođe do problema.

3. Ekonomika resursa

Ekonomika resursa bavi se pitanjima koja obuhvaćaju upravljanje resursima koji su potrebni poduzeća za obavljanje svakodnevnih poslovnih procesa i aktivnosti. U sljedećim poglavljima definirat će se i objasniti važnost resursa poduzeća, definirat će se i navesti vrste rada, objasnit će se važnost proučavanja rada, navest će se pojam i vrste predmeta rada, objasnit će se na koji način se vrednuje i plaća rad, definirat će se radne norme i istaknut će se važnost informacije kao ekonomskog resursa u suvremenom poduzeću.

3.1. Resursi poduzeća

Kako bi se u poduzeću mogle odvijati poslovne aktivnosti potrebni su inputi, tj. resursi. Pomoću resursa poduzeća uspijevaju kroz poslovne procese dobiti output u obliku proizvoda/usluga koje potom plasiraju na tržište. „Pod resursima razumijevamo sve čimbenike proizvodnje koji se koriste u poduzeću radi proizvodnje i distribucije dobara i usluga“ (Karić i Lacković, 2003:174).

Ovisno o tome koliko je poduzeće uspješno u upravljanju resursima isto ostvaruje uspjeh, tj. neuspjeh na tržištu. „Uspješnost poslovanja poduzeća ovisi o gospodarenju resursima u okviru pojedinih skupina poslova, dijelova ukupnog zadatka poduzeća“ (Buntak i Šuljagić, 2014:388).

Resursi u poduzeću najčešće se dijele na zemlju, rad i kapital. (Karić i Lacković, 2003:174) Zemlja obuhvaća sve vezano za prirodne resurse, zemljine površine – tlo i vodene površine – vodu. Rad su sve fizičke i umne sposobnosti ljudi koje isti koriste prilikom obavljanja svakodnevnih poslovnih aktivnosti. Kapital se odnosi na imovinu poduzeća koja je potrebna za obavljanje poslovnih procesa i može biti, na primjer, zgrada, strojevi, alati, itd. Unutar svake od prethodno navedenih skupina resursa poduzeća nalaze se različiti proizvodni čimbenici bez kojih se poslovanje poduzeća ne može odvijati.

U sljedećim poglavljima prikazat će se neki od inputa, tj. proizvodnih čimbenika koja poduzeća koriste u procesu proizvodnje. To su: prirodni resursi, financijski resursi i ljudski resursi.

3.1.1. Prirodni resursi

Prirodni resursi važni su za proizvodnju poduzeća zato što isti, između ostaloga, obuhvaćaju zemlju, vodu i atmosfera bez kojih nije moguće obavljati poslovne aktivnosti. U zemlji se nalaze minerali i na njoj se uzgajaju različita dobra koja su ljudima potrebna za preživljavanje. Voda je korisna kada je u pitanju prijevoz dobara, u njoj se nalazi hrana (npr. u životinje u moru) i ljudi ju piju. Atmosfera je potrebna kako bi ljudi preživjeli zato što iz nje dobivamo čisti zrak koji je ljudima potreban za disanje.

Zahvaljujući prirodnim resursima poduzeća su u mogućnosti obavljati poslovne aktivnosti. „Prirodni resursi predstavljaju dar prirode razvoju poduzetništva, a obuhvaćaju (u širem smislu) prirodno bogatstvo, uključujući anorganske materije, kao što su rude i minerali, zatim zemlju, vodu, zrak, klimu, konfiguraciju tla, geopolitički položaj i drugo“ (Buble i Kružić, 2006:240).

Ekonomisti prirodne resurse svrstavaju u dvije kategorije (Samuelson i Nodhaus, 2011:268):

- Prisvojivi prirodni resursi – proizvod se smatra prisvojivim ako poduzeće ili potrošač može iskoristiti njegovu punu ekonomsku vrijednost. To je, na primjer, kada poljoprivrednik na zemlji proizvede krumpir i zatim isti prodaje potrošaču koji krumpir koristi u svrhu zadovoljenja jedne od osnovnih ljudskih potreba, gladi.
- Neprisvojivi prirodni resursi – resursi čiji dio troškova i koristi povezan s njegovim korištenjem ne pripada vlasniku. To je, na primjer, ribolov u kojem ribari iz mora i rijeka love ribu koju potom prodaju na tržištu, ali ništa ne rade kako bi potaknuli daljnji uzgoj ribe koju ulove.

Nadalje, prirodni resursi mogu biti obnovljivi i neobnovljivi. Obnovljivi i neobnovljivi prirodni resursi (Samuelson i Nodhaus, 2011:268-269) su:

- Obnovljivi prirodni resursi – resursi čije se usluge redovito obnavljaju. To su, na primjer, Sunčeva energija, poljoprivredna zemljišta, rijeke, šume, itd.
- Neobnovljivi prirodni resursi – resursi čija je ponuda fiksna. To su, na primjer, fosilna goriva.

Korištenjem prirodnih resursa u proizvodnji proizvode se različiti proizvodi koji pomažu ljudima zadovoljiti njihove potrebe i želje. „Prirodni resursi (uključujući zemlju) jesu skup faktora

proizvodnje, poput rada i kapitala. Oni su faktori proizvodnje jer iz njihovih usluga proizlaze proizvodnja ili zadovoljstvo“ (Samuelson i Nordhaus, 2011:268).

S obzirom na to da su prirodni resursi ograničeni, prilikom korištenja prirodnih resursa ljudi trebaju biti oprezni i racionalno ih koristiti kako ne bi došlo do poremećaja u prirodnoj ravnoteži. To potvrđuju Buble i Kružić (2006:240) koji navode da neadekvatno i pretjerano korištenje prirodnih resursa može dovesti do poremećaja u prirodnoj ravnoteži i do zagađenja okoliša te se stoga sve više pozornosti posvećuje racionalizaciji korištenja prirodnih resursa u proizvodnji.

3.1.2. Financijski resursi

Svaki poslovni poduhvat započinje s novcem, tj. investiranjem novca u razvoj i realizaciju poslovne ideje. „Financijski resursi predstavljaju novčanu imovinu poduzeća koja ujedno čini i polazni oblik ulaganja u druge oblike imovine“ (Buble i Kružić, 2006:238). Kako bi poduzeće moglo poslovati potrebna mu je novčana imovina, tj. novac kojim će platiti ljude koji rade u poduzeću, resurse koji su potrebni za odvijanje poslovnih procesa, strojeve, poslovno prostor, itd.

Cilj svakog poslovanja je ostvariti dobit. Kako bi ostvarila dobit, poduzeća moraju ulagati u svoje poslovanje i razvoj poslovnih procesa a za to im je potreban novac. Što poduzeće ima više financijskih resursa to isto ma više mogućnosti za razvoj poslovanja i poslovnih procesa. Buble i Kružić (2006:239) ističu da je novac potreban poduzećima za realizaciju poslovnih planova i da poduzeća koja imaju dostatne financijske resurse posluju s nižim troškovima i ostvaruju rast prihoda.

Poduzeća koja uspijevaju na vrijeme podmiriti pristigle obveze su solventna, a ona koje ne uspijevaju na vrijeme podmiriti svoje obveze su insolventna. „Na razini poduzeća insolventnost je nesposobnost izvršenja obveza. Ona je nesposobnost plaćanja, situacija u kojoj poduzeće ili druga pravna, ili fizička osoba nije u mogućnosti podmiriti dospjele obveze plaćanja u rokovima njihova dospijea“. (Šverko Grdić, Radolović i Bagarić, 2009:252). Što poduzeća imaju više financijskih resursa i što uspješnije upravljaju financijskim resursima to će ista biti solventnija i imati financijsko zaleđe za razvoj, unaprjeđenje i poslovne procese u poslovanju.

Indikatori pomoću kojih se ocjenjuju financijski resursi poduzeća su (Buble i Kružić, 2006:238-239):

- odnos duga i glavnice,
- odnos gotovine i kapitalnih ulaganja,
- eksterni kreditni položaj poduzeća.

Financijske resurse poduzeća potrebno je ocjenjivati zato što se tako dobiva uvid u financijsko stanje poduzeća i pomoću saznanja dobivenih kroz prethodno navedene indikatore prave planovi za daljnje poslovanje i provođenje poslovnih aktivnosti.

3.1.3. Ljudski resursi

Za obavljanje poslova u poduzeću ista zapošljavaju ljude koji raspolažu različitim znanjima, vještinama i sposobnostima. Ljudi su temelj na kojem počiva poslovanje poduzeća zato što oni planiraju, obavljaju, prate i analiziraju poslovne procese. „Ljudski resursi, ljudi, kadrovi predstavljaju živi čimbenik organizacije poduzeća koji sa svojim znanjem, vještinama, sposobnostima i kreativnosti danas najviše doprinose ostvarenju ciljeva poduzeća“ (Buble i Kružić, 2006:248).

Bez adekvatnog ljudskog kadra poduzeća imaju problem u provođenju poslovnih aktivnosti i realizaciji poslovnih ciljeva. „Vrste radova karakterističnih za dotični pothvat utvrđuju se tako da se cijeli taj pothvat raščlani na pojedine aktivnosti, a zatim se te aktivnosti grupiraju po svojoj srodnosti u radna mjesta“ (Buble i Kružić, 2006:249).

Prilikom odabira zaposlenika poduzeća u obzir uzimaju poslovne aktivnosti poduzeća te osobine koje pojedinac koji će biti zadužen za obavljanje određene poslovne aktivnosti treba posjedovati. „Da bi se znalo koji će se poslovi obavljati na svakom pojedinom radnom mjestu, izrađuje se opis radnog mjesta iz kojega se vide:

- Poslovi koji se obavljaju na dotičnom radnom mjestu,
- Karakteristike tih poslova (položaj tijela, ritam rada, ponavljanje operacija, itd.),

- Radna sredstva (strojevi, alati, instrumenti, pribor i drugo) koja se koriste u izvršavanju poslova radnog mjesta,
- Uvjeti rada u kojima se poslovi radnog mjesta obavljaju (buka, temperatura, voda, prljavština, itd.)“ (Buble i Kružić, 2006:250).

Na temelju prethodno navedenog može se zaključiti da, ovisno o vrsti posla koji će se obavljati na radnom mjestu, poduzeća trebaju oprezno birati radnu snagu zato što ovisno o tome kojeg pojedinca se izabere posao će biti više ili manje uspješno obavljen. S obzirom na to da se nikad ne zna kako će neka osoba reagirati kada počne raditi na određenom radnom mjestu i koliko će se uspješno prilagoditi u radnom okruženju radnu snagu treba pomno pratiti te ocjenjivati radnu uspješnost.

3.2. Pojam i vrste rada

Napor čovjeka da nešto napravi, tj. proizvede je rad. „Rad je svjesna, unaprijed smišljena djelatnost čovjeka s ciljem dobivanja novih proizvoda namijenjenih izravnom ili neizravnom zadovoljenju ljudskih potreba“ (Rukavina i Mujić, 1998:63). Kada je u pitanju ekonomika poduzeća, kroz ekonomiku poduzeća promatra se samo rad koji za rezultat ima korisne učinke.

„Rad članova društva je glavni pojedinačni ekonomski resurs kojim svako društvo raspolaže. O radu ovisi mogućnost korištenja svih drugih resursa u proizvodnji. Obuhvaća sve ljudske tjelesne i umne sposobnosti koje se koriste u proizvodnji dobara i usluga. Dijeli se na umni i tjelesni rad prema vrsti sposobnosti koje se u nekom radu pretežito koriste“ (Karić, 2006:14).

S obzirom da rad obuhvaća različite aktivnosti isti se može podijeliti na različite načine, a najpoznatija podjela rada je na (Karić, 2005:174):

- Proizvodi i neproizvodni
- Tjelesni i umni
- Jednostavni i složeni
- Poduzetnički i izvršni
- Živi i minuli

- Kreativni i rutinski
- Skupni i pojedinačni

Proizvodni rad odvija se tijekom procesa proizvodnje i može biti, na primjer, održavanje strojeva koji se koriste za proizvodnju. Neproizvodni rad odnosi se na sve vrste rada koje se odvijaju izvan procesa proizvodnje. Danas, u suvremenom svijetu, proizvodni procesi su složeni te je stoga u istima prisutan visoki stupanj podjele rada. Većina poduzeća koriste kombinaciju rada strojeva i ljudskog rada kako bi posao obavili efikasno i uz što manji trošak proizvodnje.

S obzirom na to da postoje različite vrste radova, svaki rad se mora procijeniti. Procjena rada obavlja se uz pomoć sljedećih metoda (Rukavina i Mujić, 1998:66):

- rangiranjem,
- klasifikacijom radova u platne skupine,
- usporedbom zahtjeva ili izravnom novčanom metodom,
- bodovnim postupkom.

Rangiranje i klasifikacija radova u platne skupine su sumarne su metode kojima se procjenjuje težina rada koji se obavlja u cijelosti. Usporedba zahtjeva ili izravna novčana metoda te bodovni postupak su metode koje se temelje na analizi onoga što pojedini rad obuhvaća (npr. razina odgovornosti koju rad nosi i razina stručnosti potrebna za obavljanje rada).

3.3. Proučavanje rada

Rad, s obzirom da ima veliku važnost u različitim segmentima života ljudi, se proučava kako bi se spoznalo na koji način se radom može upravljati, kako treba organizirati rad da rezultati budu što uspješniji, kako se kroz rad može utjecati na (ne)uspjeh poslovnih aktivnosti, što utječe na osobe koje obavljaju poslovne aktivnosti, koja prava imaju radnici, itd.

Svrha proučavanja rada je (Rukavina i Mujić, 1998:63):

- Olakšavanje rada,
- Postizanje što boljih učinaka,

- Unapređivanje plaćanja rada.

Kao što je prethodno istaknuto, kroz proučavanje rada dolazi se do saznanja o tome na koji način se rad i radni procesi mogu unaprijediti, prilagoditi i olakšati, uviđa se kako se može ostvariti bolji učinak kroz radne procese te se pronalaze načini kako unaprijediti plaćanje rada.

Proučavanje rada dijeli se na (Karić, 2005:175):

1. Studij rada,
2. Studij vremena,
3. Studij pokreta.

Studij rada bazira se na istraživanju koji način rada zahtjeva pojedino radno mjesto kako bi se radni uvjeti na radnom mjestu u potpunosti mogli prilagoditi radu osobe koja radi na tom radnom mjestu te kako bi se osobi koja radi osigurali svi potrebni resursi za obavljanje posla. Studij vremena bazira se na istraživanju koliko vremena je potrebno za obavljanje pojedinog radnog postupka kako bi se moglo prepoznati ako u budućnosti dođe do odstupanja u vremenu koje je potrebno za obavljanje nekog radnog postupka. Studij pokreta bazira se na istraživanju dijelova radnih postupaka te vremenu i načinu na koji se isti izvršavaju. Nakon što se istraži koliko koja aktivnost zahtjeva pokreta uviđa se kako osoba može minimalno rasipati vrijeme i trošiti manje energije za obavljanje posla.

3.4. Pojam i vrste predmeta rada

Tijekom procesa proizvodnje ljudi korištenjem sredstava i resursa koji su potrebni za obavljanje aktivnosti u proizvodnom procesu u konačnici dobivaju output, tj. proizvod. „Predmeti rada obuhvaćaju sve materijalne resurse koji u procesu proizvodnje sudjeluju samo jedanput, zato što se u cijelosti u njemu potroše i prenesu svoju vrijednost na nove proizvode“ (Karić, 2005:183). razlika između predmeta za rad i sredstava za rad je u tome što sredstva za rad svoju cjelokupnu vrijednost prenose na novi proizvod, a sredstva za rad tijekom određenog vremena prenose svoju vrijednost na novi proizvod.

Na slici 4. prikazat će se glavni oblici predmeta rada u procesu proizvodnje.

Slika 4. Glavni oblici predmeta rada u procesu proizvodnje

Izvor: izrada autora prema Karić, 2005:183

Kao što je vidljivo na slici 4., glavni oblici predmeta rada u procesu proizvodnje su: sirovine, osnovni materijal, pomoćni materijal, potrošni materijal, poluproizvodi, dijelovi i gorivo. Sirovine se nalaze u prirodi, točnije ubiru se sa zemlje ili vade ispod zemlje. Osnovni materijali dobivaju se preradom sirovina te se iz njih dobivaju novi proizvodi ili se koriste u procesu proizvodnje. Potrošni materijal je onaj materijal koji se brzo troši tijekom obavljanja procesa koji se odvijaju izvan proizvodnje. Poluproizvodi su djelomično obrađeni proizvodi. Dijelovi se odnose na posebne predmete koji se koriste u proizvodnji drugih proizvoda, tj. ugrađuju se u druge proizvode. Goriva su predmeti rada koji se koriste u procesu proizvodnje kao pogon za strojeve, grijanje prostora ili osvjetljavanje prostora.

Za vrijeme procesa proizvodnje potpuno je normalno da dođe do gubitaka na predmetima rada. „Gubici na predmetima rada su razlike koje nastaju između količine predmeta rada koja ulazi u

proces proizvodnje i količine predmeta rada koja ulazi u sastav gotovog proizvoda“ (Karić, 2005:183). Gubitci do kojih dolazi mogu biti različite naravi. Na primjer, mogu biti prirodni gubitci do kojih dolazi zbog djelovanja prirodnih sila na koje čovjek nema utjecaj, manipulativni gubitci do kojih dolazi prilikom rada s predmetima rada te tehnološki gubitci do kojih dolazi tijekom procesa proizvodnje. Kako bi što rjeđe došlo do gubitaka predmeta rada u procesu proizvodnje poduzeća moraju poduzeti potrebne mjere kako bi na vrijeme otkrili kada, kako i zašto dolazi do gubitaka.

3.5. Vrednovanje i plaćanje rada

Jedan od zadataka menadžera u poduzeću je praćenje rada zaposlenika i njihove radne uspješnosti. Menadžeri radnu uspješnost vrednuju kako bi dobili uvid u to što, kako i na koji način zaposlenici rade dobro ili loše na svom radnom mjestu. Vrednovanje rada obuhvaća sljedeće zadatke (Karić, 2005:176):

1. Normiranje rada – odnosi se na utvrđivanje radnih normi. Norme moraju biti objašnjene i jasne svim zaposlenicima te moraju biti mjerljive.
2. Mjerenje izvršenja – promatra se u kojoj mjeri su izvršene unaprijed postavljene norme.
3. Analiza izvršenja – odnosi se na analizu ostvarenih rezultata s radnicima.
4. Donošenje odluka – odvija se nakon analiziranja uspješnosti obavljenih zadataka te se na temelju analiza donose odluke vezane za budućnost zaposlenika u poduzeću, nagrađivanje zaposlenika, itd.

Zakonom je određeno da se svaki rad mora platiti, a načini plaćanja mogu biti različiti. Zaposlenici, ovisno o tome koji je opis njihovog radnog mjesta, trud, znanje, vještine i obrazovanje dobivaju plaću za posao koji obavljaju. Plaća je jedan od najvažnijih motivatora kada je u pitanju rad ljudi. Svako poduzeće, ovisno o djelatnosti kojom se bavi i radnoj snazi koju zapošljava ima razvijen sustav plaćanja svojih zaposlenika. Ciljevi sustava plaćanja rada su (Karić, 2005:176):

1. privući i zadržati u poduzeću dostatan broj ljudi takvih kvalifikacija kakve su poduzeću potrebne,
2. potaknuti konkurenciju među zaposlenicima i tako stvoriti povoljnu radnu klimu,
3. stimulirati i motivirati zaposlenike na veće zalaganje i povećavanje proizvodnosti rada,

4. održavati takav omjer između proizvodnosti i troškova rada koji osigurava konkurentnost poduzeća na tržištu.

Redovitim praćenjem radne uspješnosti zaposlenika poduzeća prate zaposlenike te određuju koliko isti trebaju biti plaćeni za svoj doprinos poslovanju. Također, određuje se i na koji način se može motivirati zaposlenike što je jako važan segment u upravljanju ljudskim potencijalima poduzeća.

Rad zaposlenika, kao što je istaknuto prethodno u poglavlju, može se plaćati na različite načine, a najpoznatiji oblici plaćanja (Karić i Lacković, 2003:178) su:

1. plaće
2. nadnice
3. provizije.

Plaća je novčana isplata zaposlenicima za obavljanje posla na radnom mjestu na koje su zaposleni. Nadnice se mogu isplaćivati prema vremenu i po komadu. Prema vremenu nadnice se mogu isplaćivati ovisno o broju sati koji osoba obavlja određeni posao, a po komadu nadnice se mogu isplaćivati ovisno o tome koliko proizvoda/jedinica osoba proizvede. Provizija je oblik plaćanja u kojem se osobi isplaćuje postotak od ukupno ostvarenog prihoda koji osoba ostvari tijekom obavljanja posla.

3.6. Radne norme

Karić i Lacković (2003:180) radne norme definiraju kao rezultate procesa normiranja rada. Radna norma potrebno je utvrditi zato što se na temelju istih planira proces proizvodnje, provođenje poslovnih aktivnosti, sredstva potrebna za rad i u procesu proizvodnje, rokovi proizvodnje i distribucije proizvoda, pronalaze načini kako unaprijediti proces proizvodnje, određuju načini plaćanja rada i slično. „Radnom se normom određuje radni učinak koji prosječno sposoban i uvježban radnik, uz normalno zalaganje, treba ostvariti na određenom poslu“ (Karić, 2005:178).

Radne norme mogu se podijeliti prema načinu izražavanja i prema načinu utvrđivanja. U nastavku će se navesti i objasniti dvije prethodno navedene podjele.

Prema načinu izražavanja radne norme dijele se na (Karić i Lacković, 2003:180):

1. Norme izrade (količinske norme)
2. Norme vremena (vremenske norme).

Norme izrade su norme kojima se određuje koliko proizvoda jedan radnik treba izraditi tijekom određene jedinice vremena. To može biti, na primjer, koliko pločica keramičar treba postaviti u 60 minuta, tj. sat vremena). Norme vremena su norme kojima se određuje koliko je vremenski potrebno da bi se izradila jedna jedinica proizvoda. To može biti, na primjer, da keramičar za 10 minuta treba postaviti 1 metar kvadratni pločica.

Prema načinu utvrđivanja radne norme dijele se na (Karić i Lacković, 2003:180):

1. iskustvene
2. statističke
3. utvrđene mjerenjem vremena rada
4. tehničke.

Iskustvene norme su norme koje se utvrđuju na temelju prethodnog iskustva proizvodnje. Statističke norme su norme koje se utvrđuju na temelju praćenja i prikupljanja podataka o tome koliko je vremenski potrebno za obaviti određeni rad. Norme utvrđene mjerenjem vremena rada su norme koje služe za objektivno utvrđivanje radnih normi. Tehničke norme su norme koje su rezultat proučavanja rada i radnih procesa te traženja metoda rada kojima će se ostvariti optimalni učinak.

3.7. Informacija kao ekonomski resurs

Za obavljanje bilo koje djelatnosti i bilo kojeg posla potrebne su informacije. Informacije se koriste u svim aktivnostima poduzeća i na svim koracima poslovanja poduzeća, od planiranja poslovnih aktivnosti preko provođenja poslovnih aktivnosti pa do evaluacije poslovnih aktivnosti. Karić (2006:26) informaciju definira kao „sve što pruža znanje (poruka, novost, korisna činjenica)“. S obzirom na važnost informacija u današnjem svijetu i utjecaj koji informacije imaju za poslovanje poduzeća informacija se danas smatra ravnopravnim resursom poduzeća kao što su to financijski resursi, materijalni resursi i drugi.

Svaka informacija ima određenu vrijednost, a vrijednost informacije ovisi o tome što ista predstavlja za pojedinca, tj. poduzeće. Drugim riječima, pojedina informacija vrijedi različito različitim osobama i različitim poduzećima. Danas su informacije toliko važne u poslovanju da postoje poduzeća koja se bave prodajom informacija. Najčešće se informacije prodaju putem interneta zato što je Internet komunikacijski kanal putem kojeg se informacije mogu prenijeti u jako kratkom roku i na velike udaljenosti.

Poduzeća koja posjeduju prave informacije u pravo vrijeme mogu imati veliku korist u poslovanju i ostvariti konkurentsku prednost na tržištu. Isto tako, poduzeća koja nemaju informacije potrebne za poslovne aktivnosti osjetit će posljedice na cjelokupnom poslovanju i vrlo vjerojatno neće biti uspješna na tržištu kao poduzeća koja posjeduju pravovremene i ključne informacije za svoje poslovanje.

Nadalje, tehnološki razvoj sa sobom je donio promjene u načinu na koji poduzeća funkcioniraju. Jedna od promjena dogodila se u načinu i tijeku proizvodnog procesa. Informacije i znanje dobili su na značaju zato što se poduzeća oslanjaju na ista kako bi proizvodni proces bio što efikasniji. „Suvremeni tehnološki razvoj donosi promjenu u mixu inputa. Pri tome raste relativno značenje i doprinos inputa informacije odnosno znanja. Posljedica je prepoznatljiva u razvoju novih proizvoda i procesa, koji koriste relativno sve manje prirodnih neobnovljivih resursa i energije a istovremeno je u njima plećentirano sve više znanja odnosno informacija“ (Njavro, 1989:120). Za očekivati je da će, s obzirom na današnju važnost koju informacije i dijeljenje istih ima za poslovanje suvremenih poduzeća, vrijednost informacija nastaviti rasti i da će se pojaviti sve više poduzeća koja će se specijalizirati upravo za razmjenu i prodaju informacija.

4. Zaključak

Poduzeća su organizacije u kojima ljudi uz pomoć različitih resursa proizvode i prodaju proizvedene proizvode u svrhu ostvarenja prihoda. Kako bi se prethodno navedeno ostvarilo, poduzeća moraju pratiti koliko im je uspješan proizvodni proces, tj. koliko im je učinkovit proizvodni proces. Grana ekonomije koja se bavi proučavanjem učinkovitosti proizvodnje poduzeća naziva se ekonomika poduzeća.

Nadalje, poslovanje poduzeća počiva na resursima. Ključni resursi za poslovanje svakog poduzeća su rad, kapital i zemlja. Bez resursa poduzeća nisu u mogućnosti obavljati ni najjednostavnije poslovne aktivnosti. Grana ekonomije koja se bavi pitanjima koja obuhvaćaju upravljanje resursima koji su potrebni poduzeća za obavljanje svakodnevnih poslovnih procesa i aktivnosti naziva se ekonomika resursa.

Resurse koje poduzeće koristi u svakodnevnom poslovanju i tijekom procesa proizvodnje potrebno je redovito pratiti, evaluirati i raditi na otkrivanju načina kako resurse napraviti što efikasnijima i efektivnijima da bi isti doprinijeli uspješnosti poslovanja i ostvarenju poslovnih ciljeva. Gospodariti ekonomskim resursima u poduzeću nije jednostavan posao, ovaj posao zahtijeva jako puno znanja, vještina, koordinacije i vremena. S obzirom na to da uspjeh poduzeća ovisi o tome koliko poduzeće uspješno racionalizira radne resurse i upravlja radnim resursima ovo područje ekonomije ne smije se zanemariti. Ona poduzeća koja se posvete proučavanju i upoznavanju s različitim resursima koji su im potrebni i bez kojih se poslovni procesi ne mogu odvijati ostvaruju konkurentsku prednost na tržištu i brže razvijaju svoje poslovanje od poduzeća koja ne razumiju važnost ekonomike resursa i ne primjenjuju ekonomiku resursa u svakodnevnom poslovanju.

Literatura

1. Buble, M. i Kružić, D. (2006). *Poduzetništvo: realnost sadašnjosti i izazov budućnosti*. Zagreb: RRiF-plus d.o.o. za nakladništvo i poslovne usluge
2. Buntak, K. i Šuljagić, N. (2014). *Ekonomika logističkih funkcija u poduzeću*. Tehnički glasnik, 8 (4), 388-393. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/131568> (pristupljeno: 05. svibnja 2022.)
3. Ferenčak, I. (1993). *Ekskurs o ekonomiji, ekonomici i ekonomistima*. Ekonomski vjesnik, VI (1), 101-108. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/228124> (pristupljeno: 05. svibnja 2022.)
4. Hisrich, R.D., Peters, M.P. i Shepherd, D.A. (2011). *Poduzetništvo*. Zagreb: MATE d.o.o.
5. Jurina, M., Morović, V. i Santini, G. (2006). *Poslovna ekonomija: zbornik radova*. Zaprešić: Visoka škola za poslovanje i upravljanje „Baltazar Adam Krčelić“
6. Karić, M. (2006). *Mikroekonomika*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku: Ekonomski fakultet u Osijeku
7. Karić, M. (2005). *Ekonomika poduzeća*. Osijek: Ekonomski fakultet u Osijeku
8. Karić, M. i Lacković, Z. (2003). *Ekonomika elektrotehničkih poduzeća*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku: Elektrotehnički fakultet u Osijeku
9. Njavro, Đ. (1989). *Nove tehnologije — uticaj na poduzeće*. Ekonomski vjesnik, II (1), 117-128. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/228799> (pristupljeno: 05. svibnja 2022.)
10. Rukavina, K. i Mujić, N. (1998). *Ekonomika poduzeća za pravnike*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmazera: Pravni fakultet Osijek
11. Samuelson, P.A. i Nordhaus, W.D. (2011). *Ekonomija, 19. izdanje*. Zagreb: MATE d.o.o.
12. Škrtić, M. i Mikić, M. (2011). *Poduzetništvo*. Zagreb: Sinergija-nakladništvo d.o.o.
13. Šverko Grdić, Z., Radolović, J. i Bagarić, L. (2009). *Solventnost poduzeća u Republici Hrvatskoj i u europskoj uniji*. Ekonomski pregled, 60 (5-6), 250-266. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/38748> (pristupljeno: 05. svibnja 2022.)

Popis slika

Slika 1. Mjesto ekonomike poduzeća u znanosti i ekonomskim znanostima.....	3
Slika 2. Interakcija između poduzeća i okruženja	7
Slika 3. Odnos okruženja i poduzeća	8
Slika 4. Glavni oblici predmeta rada u procesu proizvodnje.....	17